

Mi vagy Európa és merre tartasz? – David Engels belga történész előadása

Írta: Darabos Ádám – NKE EJKK VTK tudományos segédmunkatárs

David Engels fiatal belga történész nagyívű előadásában nem csak Európa szellemi gyökereinek forrásait vázolta fel, hanem egyben megfogalmazta az európai civilizáció esszenciáját, valamint a jövő Európájához szükséges feltételeket is. Az előadás igazolta, hogy érdemes figyelemmel követni a kreatív eszmetörténész előadásait, írásait.

Az NKE EJKK Vallás és Társadalom Kutatóintézet (VTK), és NKE HHK Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék a PPKE Szent II. János Pál Kutatóközpont "Igazságos háborútól a béke kultúrája felé" Kutatócsoporttal együttműködve meghívta David Engels fiatal, de már széles körben ismert belga történészt, a poznani Institute for Western Affairs (Instytut Zachodni) kutatóját, a Free University of Brussels (Université libre de Bruxelles) professzorát, számos könyv szerzőjét a *The Spiritual Roots of Europe (Európa szellemi gyökerei)* című angol nyelvű előadásának megtartására.

Ujházi Loránd, a VTK intézetvezetőjének rövid bevezetője után David Engels rögzítette, hogy Európa öngyilkos identitásválságban van. Lehetséges, sőt szükséges egy „örök Európa” irányába elindulni, viszont ehhez számos belső kihívást kell kezelni (az előadó legalább húszat felsorolt a szekularizációtól kezdve, a bevándorlásokon és a munkanélküliségen át a populizmusig), miközben Európának tartania kell a globális versenyt a többi kontinenssel. Engels professzor – előrevetítve későbbi konklúzióját – rögzítette a közös európai gyökerekhez való visszatérés, a szolidaritás gyakorlásának, valamint a közös európai identitás kialakításának szükségességét.

Az előadás történeti részében Engels professzor négy történeti forrást azonosított, amely összességében az európai *civilizáció* kialakulásához vezetett: (1) az ókori közel-keleti hagyományt, különösen az Ószövetséget és a zsidó tradíciót, (2) a görög-római kultúrát, (3) a kereszténységet, valamint (4) Európa etnikai sokszínűségét, így a kelta, a német és a szláv népcsoportok mellett a kisebbek (pl. finnek, magyarok, baszkok) örökségét is. A kifejtő elemzésben különösen érdekes volt annak tudatosítása, hogy a kereszténység önmagában még nem jelenti az európaiság alapját (a közel-keleti ortodox keresztények sem európaiak).

A történeti narratíva felvázolása után a professzor igyekezett meghatározni az európaiság esszenciáját, amit a „fausti szellem” metaforájával ragadott meg. Az európai ember folyamatosan egységre, nagyságra, teljességre törekszik, viszont nem elégszik meg az elért céllal, mindig újat tűz ki, ez az ösztön hajtja. Ennek számtalan megjelenési formája van (pl. a gótikus templomok) és ez köti össze a középkori európai embert a modernnel, még akkor is, ha a hegeli dialektika distinkcióival élve a kettő, a középkori és a modern Európa, tézis - antitézis viszonyban értelmezhető. Előbbi középpontjában Isten, teológia és az egységes Európa volt, utóbbiában az egyén, a filozófia és a nemzetállamok. A belga professzor értelemszerűen egy jövőre mutató szintézist is felvázolt, amely nem egyfajta kompromisszum a kettő között, hanem az eredeti értékekhez való visszatérés. Az új Európához két feltétel szükséges: (1) egy hatalmi-védelmi pozícióban is erős Európa kialakítása, valamint (2) az Európa eredeti értékeihez, így például a szubszidiaritáshoz, egységhez és a szépség értékeléséhez való visszatérés (itt is legalább tíz értéket sorolt fel Engels professzor).

Ujházi Lóránd és a beszélgetés moderátora, Speidl Bianka kérdéseire adott válaszok még jobban tisztázták a professzor álláspontját. Meglátása szerint Európában a Katolikus Egyház a gyakorló hívők számának csökkenése és a szekularizációhoz való alkalmazkodás miatt elsorvadóban van. Ugyanakkor megjelent (például Franciaországban) egy konzervatív-keresztény fiatal mozgalom, amely erősödik és később akár az elitben eltöltött pozíciójával „visszafoglalhatja” az intézményi keretrendszert is. E válasz is rámutatott arra, hogy az előadó a mély történelmi tudás bemutatása mellett képes átfogó narratívák felvázolására, jövőre vonatkozó, pesszimizmussal vegyített realizmusa pedig gondolatébresztő, kreatív. Érdemes Engels professzor megjelenéseit, valamint az ennek teret adó intézetek munkásságát a továbbiakban is követni!